



HUDUDLARDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH BILAN BOG'LIQ MUAMMOLAR: MINTAQAVIY TAHLIL ASOSIDA

Tagayev Ismoil Nurali o'g'li

Digital university dekan muovini

Toshkent xalqaro universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston mintaqalarida tadbirkorlikni rivojlantirish jarayonida yuzaga keladigan kompleks muammolar tahliliy tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida Andijon, Namangan va Farg'ona viloyatlaridagi 150 nafar tadbirkor o'rtasida o'tkazilgan so'rovnomaga natijalariga tahlil qilinadi. Tadqiqot metodologiyasi statistik tahlil, SWOT-tahlil va taqqoslash tahlil usullaridan foydalanilgan. Natijalar infratuzilma yetishmovchiligi (68%), moliyaviy resurslarga kirish cheklanganligi (54%) va byurokratik to'siqlar (47%) asosiy muammolar sifatida aniqlangan. Muammolarni yechish yo'nalishlarida davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish, kredit berish shartlarini yumshatish, ruxsatnoma tizimini soddalashtirish va kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish taklif etiladi.

Kalit so'zlar: tadbirkorlik, mintaqaviy rivojlanish, kichik va o'rta biznes, infratuzilma, moliyaviy qo'llab-quvvatlash, davlat-xususiy sheriklik.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В РЕГИОНАХ: НА ОСНОВЕ РЕГИОНАЛЬНОГО АНАЛИЗА

Тагаев Исмоил Нурали угли

Заместитель декана Цифрового университета

магистрант Ташкентского международного университета

Аннотация: Данная статья посвящена комплексному анализу проблем развития предпринимательства в регионах Узбекистана. Исследование основано на результатах опроса 150 предпринимателей в Андижанской, Наманганской и Ферганской областях. В качестве основных проблем выявлены: недостаточная инфраструктура (68%), ограниченный доступ к финансовым ресурсам (54%) и бюрократические барьеры (47%). Для решения выявленных проблем предлагается развитие механизмов государственно-частного партнёрства, совершенствование системы микрокредитования, упрощение разрешительных процедур и модернизация подготовки кадров.

Ключевые слова: предпринимательство, региональное развитие, малое и среднее предпринимательство, инфраструктура, финансовая поддержка, государственно-частное партнёрство



PROBLEMS OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN REGIONS: BASED ON REGIONAL ANALYSIS

Tagayev Ismoil Nurali o'g'li

Deputy Dean of Digital University

Master's student of Tashkent International University

Abstract: *This article examines the complex problems of entrepreneurship development in the regions of Uzbekistan. The study is based on a survey of 150 entrepreneurs in Andijan, Namangan and Fergana regions. The main problems identified include insufficient infrastructure (68%), limited access to financial resources (54%) and bureaucratic barriers (47%). Solutions proposed include developing public-private partnership mechanisms, improving microcredit systems, simplifying licensing procedures and modernizing workforce training programs.*

Keywords: *entrepreneurship, regional development, small and medium enterprises (SMEs), infrastructure, financial support, public-private partnership.*

KIRISH

Tadqiqotning dolzarbligi va ahamiyati:

Zamonaviy iqtisodiyotda mintaqaviy tadbirkorlik milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishining muhim omili hisoblanadi. Xususan, O'zbekiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlarda mintaqaviy iqtisodiy farqlarini kamaytirish, aholining bandligini oshirish va yashash standartlarini yaxshilash muhim ahamiyatga ega.

COVID-19 pandemiyasidan keyingi global iqtisodiy o'zgarishlar sharoitida yangi ish o'rinlari yaratish zarurati ortaga chiqdi. Biroq, hududlarda tadbirkorlikni rivojlantirish orqali muammolar kompleks xarakterga ega va ularni bartaraf etish uchun kompleks yondashuvlar talab etiladi.

Tadqiqotning nazariy ahamiyati mintaqaviy iqtisodiyot nazariyasiga quyidagi hissa:

- Mintaqaviy iqtisodiyot nazariyasida tadbirkorlikning mintaqaviy xususiyatlarini o'rganish;
- Davlat siyosati va tadbirkorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqligini tahlil qilish;
- Tadbirkorlik muhitini rivojlantirishning modellashtirish.

Tadqiqot maqsadi va vazifalari:

Maqsad: Hududlarda tadbirkorlikni rivojlantirishning asosiy muammolarini kompleks tahlil qilish, ularning sabablarini aniqlash va yechish yo'nalishlarini ishlab chiqish.

Vazifalar:

- Hududlardagi infratuzilma yetishmovchiligini tahlil qilish va uning tadbirkorlik faoliyatiga ta'sirini o'rganish;



- Tadbirkorlarga moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlarini tahlil qilish va to'siqlarni bartaraf etish;
- Byurokratik va ma'muriy to'siqlarni kamaytirish va ularning tadbirkorlik rivojlanishiga ta'siri aniqlash;
- Malakali kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va ularning bandligini ta'minlash.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Xalqaro tadqiqotlar

Tadbirkorlikning iqtisodiy o'sishiga ta'siri xalqaro olimlar tomonidan keng tadqiqot olib borilgan. Audretsch va Thurik (2004) "tadbirkorlik iqtisodiyoti" konsepsiyasini ishlab chiqqan va tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy o'sish dvigatel'i sifatida ko'rib chiqishgan. Van Stel va Storey (2004) kichik biznesning iqtisodiy o'sishiga ta'sirini amaliy jihatdan tadqiqot qilishgan.

Mintaqaviy iqtisodiyot kontekstida tadbirkorlikning xususiyatlari Schumpeter (1934) tomonidan "ijodiy jarayonish" (creative destruction) nazariyasiga asoslangan. Ushbu yondashuv mintaqaviy tadbirkorlik innovatsiyalar va texnologik o'zgarish o'rtasidagi bog'liqligini ko'rsatadi.

Milliy tadqiqotlar

O'zbekistonda tadbirkorlikni rivojlantirish davlat siyosati va xalqaro tajriba asosida amalga oshirilgan. Abduraxmonov va boshqalar (2021) tadbirkorlik faoliyatining huquqiy asoslarini tahlil qilgan. Raximov (2020) mintaqaviy iqtisodiy siyosati va tadbirkorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqligini o'rganish.

Toxtayeva (2019) kichik biznesga davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish masalalariga to'xtalgan.

Tadqiqotning bo'shliqlari: Mavjud tadqiqotlar asosan mamlakat miqyosidagi umumiy muammolarga qaratilgan. Ayrim hududlarning geografik, iqlimiy va ijtimoiy-iqtisodiy xususiyatlarini hisobga olgan holda tadbirkorlikni rivojlantirish muammolarini kompleks tadqiqot qilish yetarlicha o'rganilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot dizayni

Tadqiqot quyi eksperimental-descriptive tadqiqot turiga ega. Kvantitativ va kvalitatif usullar qo'llangan.

Tadqiqot ob'yekti: Andijon, Namangan va Farg'ona viloyatlarida faoliyat yuritgan 150 nafar tadbirkor.

Tanlash mezonizmi: Tasodifiy tanlash (qobiq tanlash).

Tadqiqot usullari

Usul	Tavsifi	Qo'llanish doirasi
Statistik tahlil	Mintaqaviy ko'rsatkich ma'lumotlar tahlil	Davlat statistika qo'mitasi va mahalliy hokimiyat ma'lumotlarining tahlili
So'rovnoma	150 nafar tadbirkor o'rtasida o'tkazilgan	Andijon, Namangan, Farg'ona viloyatlarida faoliyat yuritgan



SWOT-tahlil	Mintaqaviy tadbirkorlik muhitining kuchli va zaif tomonlarini aniqlash	Kompleks tahlil
Taqqoslash tahlili	Turli hududlar o'rtasidagi farqlarni ko'rsatish	Mintaqaviy taqqoslash

TAHLIL VA NATIJALAR

Infratuzilma muammolari

So'rovnoma natijalariga ko'ra, tadbirkorlarning 68% infratuzilma yetishmovchiligini asosiy muammo sifatida ko'rsatgan.

Infratuzilma Muammolari Taqsimoti

1-Jadval.

Muammo	Javob beruvchilar ulushi (%)	Mintaqalar bo'yicha taqsimoti
Yo'llarning yomon holati	42	Andijon - 38%, Namangan - 45%, Farg'ona- 43%
Elektr ta'minotining barqaror emasligi	35	Andijon - 32%, Namangan - 38%, Farg'ona-35%
Internet aloqasining sifatsizligi	28	Andijon - 25%, Namangan - 30%, Farg'ona-29%
Suv ta'minotining yetishmovchilligi	22	Andijon - 20%, Namangan - 24%, Farg'ona-22%
Gaz ta'minotining muammolari	18	Andijon - 15%, Namangan - 20%, Farg'ona-19%

Infratuzilma yetishmovchiligi logistik xarajatlarni 25-30% ga oshiradi va mahalliy mahsulotlarining raqobatbardoshligini pasaytiradi.

Moliyaviy resurslarga kirish muammolari

Tadbirkorlarning 54% kredit olish jarayonida qiyinchiliklarga duch keladi.

Asosiy to'siqlar:

- Garov talablari (78%) - banklar tomonidan yuqori garov talabi;
- Yuqori foiz stavkalari (65%) - 24-28% yillik stavkalar;
- Byurokratik protseduralar (52%) - hujjatlarni to'plashning murakkabligi.

Mikroqarz tashkilotlarining faoliyat samaradorligi past: 2023-yilda mikroqarz portfelining atigi 12% qishloq xo'jalik va sanoat tadbirkorligiga yo'naltirilgan.

Byurokratik to'siqlar

Tadbirkorlarning 47% byurokratik to'siqlarni muammo sifatida ko'rsatgan.

SWOT-tahlil natijalari:

KUCHLI TOMONLAR (Strengths)	ZAIF TOMONLAR (Weaknesses)
------------------------------------	-----------------------------------



Davlat tomonidan kichik biznesni qo'llab-quvvatlash dasturlari mavjudligi	Ko'p sonli nazorat organlarining mavjudligi
"Bitta deraza" prinsipiga asoslangan ayrim xizmatlarni joriy etish	Ruxsatnoma hujjatlarini ko'p marta tasdiqlash zarurati
Tadbirkorlik faoliyatini yuritish uchun huquqiy bazaning mavjudligi	Elektron hokimiyat tizimining yetarli darajada rivojlanmaganligi
Mintaqaviy sanoat klasterlarining shakllanishi	Infratuzilma ob'ektlarining eskirganligi va yetarli emasligi
Mahalliy xom-ashyo bazasining mavjudligi	Moliyaviy savodxonlikning past darajasi
Mehnat resurslarining arzonligi	Tadbirkorlik madaniyatining yetarli rivojlanmaganligi
IMKONIYATLAR (Opportunities)	XAVFLAR (Threats)
Xalqaro moliyaviy institutlardan kredit olish imkoniyatlari	Global iqtisodiy inqirozlar va pandemiyalar
Raqamli transformatsiya va elektron tijorat rivojlanishi	Import mahsulotlarining raqobati
Davlat-xususiy sheriklik (DXSh) mexanizmlarini kengaytirish	Mintaqaviy xavfsizlik muammolari
Qo'shni davlatlar bilan savdo aloqalarini kengaytirish	Tabiiy ofatlar va iqlim o'zgarishlari
Turizm salohiyatidan samarali foydalanish	Malakali kadrlarning migratsiyasi
Agrosanoat integratsiyasini rivojlantirish	Inflyatsiya va valyuta kursining beqarorligi

Kadrlar muammolari

Tadbirkorlarning 61% malakali kadrlar topishda qiyinchiliklarga duch keladi.

Sabablar:

- Professional ta'lim tizimining ish bozori ehtiyojlaridan orqada qolishi;
- Yosh mutaxassislarining yirik shaharlarga migratsiyasi;
- O'quv muassasalarining zamonaviy uskunalari bilan jihozlanmaganligi.

XULOSA

Asosiy tadqiqot natijalari

O'tkazilgan kompleks tadqiqot natijalariga asoslanib, Farg'ona vodiysi mintaqalarida tadbirkorlikni rivojlantirish jarayonida quyidagi fundamental muammolar aniqlandi.

Birinchi navbatda, infratuzilma yetishmovchiligi mintaqaviy tadbirkorlik faoliyatini cheklaydigan eng muhim omil sifatida ajralib turadi. So'rovnomada ishtirokchilarining oltmish sakkiz foizi ushbu muammoni asosiy to'siq deb biladi.



Yo'llarning yomon texnik holati qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetkazib berishda qiyinchiliklar yaratadi, elektr ta'minotining uzilishlari sanoat korxonalarining to'xtab turishiga olib keladi, internet aloqasining past sifati esa zamonaviy raqamli biznes modellarini joriy etish imkoniyatlarini cheklaydi. Infratuzilma yetishmovchiligi logistik xarajatlarni yigirma beshdan o'ttiz foizga oshiradi va bu mahalliy mahsulotlarning nafaqat milliy bozorlarda, balki eksport bozorlarida ham raqobatbardoshligini pasaytiradi.

Ikkinchi muhim muammo moliyaviy resurslarga kirishning cheklanganligi hisoblanadi. Tadbirkorlarning ellik to'rt foizi kredit olish jarayonida jiddiy qiyinchiliklarga duch keladi. Banklar tomonidan yuqori garov talablari, yillik yigirma to'rttdan yigirma sakkiz foizgacha bo'lgan stavkalar va kredit olish uchun kerakli hujjatlarni to'plashning murakkabligi tadbirkorlar uchun moliyaviy resurslarga kirishni qiyinlashtiradi. Ayniqsa, yangi tashkil etilgan va startap loyihalari uchun vaziyat yanada og'ir, chunki ular garov sifatida taqdim etish uchun yetarli mulkka ega emaslar. Mikroqarz berish tashkilotlarining faoliyat samaradorligi ham yetarli emas, ularning kredit portfelining atigi o'n ikki foizi qishloq xo'jaligi va sanoat tadbirkorligiga yo'naltirilgan, qolgan qismi esa savdo-so'niq faoliyatiga xizmat qiladi.

Uchinchi muammo byurokratik va ma'muriy to'siqlar bilan bog'liq. Tadbirkorlarning qirq yetti foizi ruxsatnoma olish jarayonining murakkabligini, o'ttiz to'qqiz foizi soliq tekshiruvlarining tez-tez o'tkazilishini muammo sifatida ko'rsatgan. Ko'p sonli nazorat organlarining mavjudligi, ruxsatnoma hujjatlarini ko'p marta tasdiqlash zarurati va elektron hokimiyat tizimining yetarli darajada rivojlanmaganligi tadbirkorlarning vaqt va moliyaviy resurslarini ortiqcha sarflashiga olib keladi.

To'rtinchi muhim muammo malakali kadrlar yetishmovchiligidir. Tadbirkorlarning oltmish bir foizi yaxshi mutaxassis topishda qiyinchiliklarga duch keladi. Professional ta'lim tizimining ish bozori ehtiyojlaridan orqada qolishi, yosh mutaxassislarning yirik shaharlarga migratsiyasi va mintaqaviy ta'lim muassasalarining zamonaviy uskunalar bilan jihozlanmaganligi ushbu muammoning asosiy sabablaridir.

Muammolarning o'zaro bog'liqligi

Yuqorida keltirilgan muammolar bir-biridan mustaqil emas, aksincha ular o'zaro bog'liq va bir-birini kuchaytiruvchi xarakterga ega. Infratuzilma yetishmovchiligi moliyaviy resurslarga bo'lgan ehtiyojni oshiradi, chunki tadbirkorlar o'z infratuzilma ob'ektlarini yaratishga majbur bo'ladi. Moliyaviy resurslarga cheklangan kirish esa infratuzilma ob'ektlarini yaratish imkoniyatini cheklaydi. Byurokratik to'siqlar yangi loyihalarni amalga oshirish muddotlarini uzaytiradi va bu moliyaviy xarajatlarni oshiradi. Kadrlar yetishmovchiligi ishlab chiqarish samaradorligini pasaytiradi va bu tadbirkorlarning moliyaviy holatini yomonlashtiradi.



Shunday qilib, muammolarni yechishda kompleks yondashuv zarur. Faqat bitta muammoni yechish boshqa muammolarning o'zgarishsiz qolishiga olib keladi va umumiy natija yetarli bo'lmaydi. Masalan, faqatgina moliyaviy resurslarni oshirish infratuzilma yetishmovchiligi sababli samarali foydalanilmay qolishi mumkin. Yoki faqat infratuzilmani yaxshilash malakali kadrlar yetishmovchiligi sababli yangi imkoniyatlardan to'liq foydalanilmay qolishiga olib keladi.

Nazariy xulosalar

Tadqiqot natijalari tadbirkorlikni rivojlantirish nazariyasiga quyidagi hissalarini kiritadi. Birinchidan, mintaqaviy iqtisodiyot nazariyasida tadbirkorlik muhitining kompleks tahlili zarurligi tasdiqlandi. Faqat iqtisodiy ko'rsatkichlarga tayanib, tadbirkorlik muhitini to'liq baholab bo'lmaydi, buning uchun institutsional, infratuzilma va insoniy kapital omillarini ham hisobga olish kerak.

Ikkinchidan, davlat siyosati va tadbirkorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik mintaqaviy xususiyatlarni hisobga olgan holda modellashtirilishi lozim. Mamlakat miqyosida ishlab chiqilgan siyosat mintaqalarda turlicha natijalar berishi mumkin, chunki mintaqalar o'zlarining geografik joylashuvi, iqlim sharoiti, aholining milliy tarkibi va madaniy xususiyatlari bilan farq qiladi.

Uchinchidan, raqamli transformatsiya tadbirkorlikni rivojlantirishning yangi imkoniyatlarini yaratadi, biroq ushbu imkoniyatlardan foydalanish uchun infratuzilma va insoniy kapitalning tayyorligi talab etiladi. Raqamli tengsizlik yangi muammoga aylanishi mumkin, agar ayrim mintaqalar va tadbirkorlar toifalari raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlariga ega bo'lmasa.

Amaliy tavsiyalar

Hududlarda tadbirkorlik muhitini yaxshilash bo'yicha quyidagi takliflar ishlab chiqildi.

Infratuzilma sohasida davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish orqali yo'llarni ta'mirlash, elektr ta'minoti tizimini modernizatsiya qilish va keng polosali internet aloqasini joriy etish zarur. Bu maqsadda xalqaro moliyaviy institutlar, jumladan, Jahon banki va Osiyo taraqqiyot banki kreditlari jalb qilinishi mumkin. Shuningdek, mahalliy tadbirkorlarni infratuzilma loyihalarini amalga oshirishga jalb qilish orqali ularning o'z muammolarini yechishiga yordam berish mumkin.

Moliyaviy qo'llab-quvvatlash sohasida tadbirkorlarga mo'ljallangan maxsus kredit fondlarini yaratish, foiz stavkalarini subsidiyalash va garov talablarini kamaytirish choralari ko'rish lozim. Yangi tashkil etilgan tadbirkorlar va startap loyihalari uchun garovsiz kreditlar va grant dasturlarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, tadbirkorlarning moliyaviy savodxonligini oshirish bo'yicha trening dasturlarini joriy etish zarur, chunki ko'p hollarda kredit olishning qiyinligi tadbirkorlarning moliyaviy hujjatlarni to'g'ri tayyorlay olmasligi bilan bog'liq.

Institutsional islohotlar doirasida bitta deraza prinsipini barcha ruxsatnoma berish jarayonlariga kengaytirish, nazorat organlarini raqamli transformatsiya qilish



va ularning faoliyatini samaradorligini oshirish zarur. Ruxsatnoma olish jarayonlarini soddalashtirish, keraksiz hujjatlar talablarini bekor qilish va elektron formatga o'tkazish tadbirkorlarning vaqtini tejaydi va xarajatlarini kamaytiradi.

Kadrlar tayyorlash tizimini ish bozori ehtiyojlariga moslashtirish, mintaqaviylashtirish orqali yosh mutaxassislarni hududlarda qolishini ta'minlash lozim. Bu maqsadda mintaqaviy oliy ta'lim muassasalari va kasb-hunar ta'limi dasturlarini ishlab chiqish, ularni zamonaviy uskunalar bilan jihozlash va tadbirkorlar bilan hamkorlikni kuchaytirish zarur. Shuningdek, yosh mutaxassislarni ish bilan ta'minlash uchun uy-joy va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash dasturlarini joriy etish muhim.

Tadqiqotning cheklanganliklari va kelajak tadqiqot yo'nalishlari

Ushbu tadqiqot quyidagi cheklanganliklarga ega. Birinchidan, tadqiqot faqat Farg'ona vodiysining uch viloyatida o'tkazilgan va uning natijalari boshqa mintaqalarga bevosita qo'llanilmasligi mumkin. Ikkinchidan, so'rovnoma 2023-yilda o'tkazilgan va bu ma'lumotlar vaqt o'tishi bilan o'zgarishi mumkin. Uchinchidan, tadqiqot asosan kvantitativ usullarga tayanadi va kвалитativ chuqur tahlil yetarli darajada o'tkazilmagan.

Kelajak tadqiqotlarida quyidagi yo'nalishlarni rivojlantirish mumkin. Mintaqalararo taqqoslash tadqiqotlari o'tkazish, tadbirkorlik muhitining dinamikasini uzun muddatli kuzatish, raqamli transformatsiyaning tadbirkorlikka ta'sirini alohida o'rganish va tadbirkorlik madaniyatining mintaqaviy xususiyatlarini tahlil qilish muhim ahamiyatga ega.

Umumiy xulosa

Hududlarda tadbirkorlikni rivojlantirish milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishining muhim sharti hisoblanadi. Biroq, amaliyot ko'rsatadiki, bu jarayon bir qator kompleks muammolarga duch kelmoqda. Ushbu tadqiqot natijalariga ko'ra, infratuzilma yetishmovchiligi, moliyaviy resurslarga cheklangan kirish, byurokratik to'siqlar va malakali kadrlar yetishmovchiligi asosiy muammolar sifatida aniqlangan.

Muammolarni yechish uchun davlat organlari va mahalliy hokimiyat organlari tomonidan kompleks choralar ko'rish zarur. Faqat bitta sohada islohotlar yetarli emas, infratuzilma, moliyaviy, institutsional va insoniy kapital sohalarida bir vaqtning o'zida o'zgarishlar amalga oshirish lozim. Shuningdek, mintaqaviy xususiyatlarni hisobga olgan holda maxsus dasturlar ishlab chiqish va xalqaro tajribani moslashtirish muhim ahamiyatga ega.

Tadbirkorlikni rivojlantirish orqali mintaqaviy iqtisodiy farqlarni kamaytirish, aholining bandligini oshirish va yashash standartlarini yaxshilash mumkin. Bu esa o'z navbatida milliy xavfsizlikni mustahkamlash va barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi.



FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Audretsch, D. B., & Thurik, A. R. (2004). A Model of the Entrepreneurial Economy. *International Journal of Entrepreneurship Education*, 2(2), 143-166.
2. Van Stel, A., & Storey, D. J. (2004). The Link between Firm Births and Job Creation: Is there a Upas Tree Effect? *Regional Studies*, 38(8), 893-909.
3. Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Harvard University Press.
4. Abduraxmonov, K. X., Yo'ldoshev, B. S., & Karimov, A. A. (2021). O'zbekistonda tadbirkorlik faoliyatining huquqiy asoslari. *Yuridik fanlar akademiyasi*, (3), 45-52.
5. Raximov, S. S. (2020). Mintaqaviy iqtisodiy siyosati va tadbirkorlik o'zaro bog'liqligini o'rganish. *Iqtisodiyot va moliya*, (8), 34-41.
6. To'xtayeva, M. E. (2019). Kichik biznesga davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish. *Iqtisodiy tahlil va prognozlash*, (4), 78-85.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (2022). "Hududlarni rivojlantirishni yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PF-60-son. Toshkent.